

I St. meld. nr. 30 (2008–2009) **Klima for forskning**, peker regjeringen ut kursen for norsk forskningspolitikk i årene framover. Norsk forskning skal møte de globale utfordringene, videreutvikle velferdssamfunnet og legge grunnlaget for morgendagens verdiskaping. Samtidig skal forskningen utvikle Norge som kunnskaps- og kulturnasjon.

Nye mål for norsk forskning

Norsk forskning er i framgang: Den offentlige innsatsen er høy, publiseringer og siteringer øker og virkemidlene er godt utbygd. Regjeringen vil fortsette å øke forskningsbevilgningene i årene framover. Den samlede forskningsinnsatsen skal utgjøre 3 prosent av BNP og de offentlige forskningsbevilgningene skal utgjøre om lag 1 prosent av BNP.

Regjeringen ønsker samtidig mer oppmerksomhet om resultater framfor innsats. Forskningspolitikken skal rettes inn mot fem strategiske mål og fire tverrgående mål.

Målene bygger på prioriteringene som ble vedtatt for norsk forskning i forbindelse med Stortingets behandling av St.meld. nr. 20 (2004–2005) Vilje til forskning. I tråd med Soria Moria-erklæringen legger det nye målbildet mer vekt på velferdsutfordringene og det globale perspektivet i forskningen. De årlige forskningsbudsjettene skal innrettes mot de ni målene og samtidig stimulere til økt FoU-innsats i næringslivet.

Globale utfordringer

Norsk forskningspolitikk skal bidra til å løse globale utfordringer med særlig vekt på klima, energi, miljø, hav og matsikkerhet. I samsvar med Klimaforliket tar regjeringen sikte på å styrke forskningen på fornybar energi og karbonfangst og –lagring. Det skal også legges fram en opptrappingsplan for klimaforskning. Forskning vil stå

sentralt i den videre nordområdesatsingen. Regjeringen vil bl.a. videreføre satsingen på polarforskning, etablere et senter for is, klima og økosystemer (ICE) ved Norsk polarinstitutt og videreutvikle forskningsinfrastrukturen i nord. Regjeringen vil også bidra til å styrke forskningskapasiteten i utviklingsland som en del av bistanden.

Bedre helse og helsetjenester

Forskning innenfor medisin og helse er det fagområdet som har vokst raskest i Norge etter 2003. Regjeringen vil fortsatt prioritere dette området. Helseforskning skal koordineres bedre med den brede velferdsforskningen og bidra til å utjevne sosiale helseforskjeller. Helseforskningen skal også ses i sammenheng med den kommende samhandlingsreformen. Videre skal det legges til rette for mer innovasjon i helse- og omsorgssektoren. Omsorgsforskningen og aldersforskningen skal trappes opp videre.

Velferd og forskningsbasert profesjonsutøvelse

Norsk forskning skal bidra til forskningsbasert velferds- politikk og til forskningsbasert profesjonsutøvelse i velferdssektorens yrker. Forskning som bidrar til gode utdannings- og velferdsordninger skal prioriteres, og større reformer på velferdsområdet skal følges av forskning. Regjeringen vil etablere flere læringsarenaer for forskere og brukere. Regjeringen vil også fremme en handlingsplan for å styrke profesjonsutøvernes forskningstilknytning og relasjonene mellom forskning og utdanning.

Kunnskapsbasert næringsliv i hele landet

Regjeringen vil møte den økonomiske nedgangen med langsiktig og systematisk satsing på forskning og utvikling. For å fremme et kunnskapsbasert næringsliv i hele landet vil regjeringen legge til rette for bedre samspill mellom næringsliv og forsknings- og utdanningsinstitusjoner og styrke næringsrettede virkemidler som brukerstyrte programmer og FoU-kontrakter. Skattefunnordningen er evaluert og utvidet og skal videreføres. Antallet nærings-ph.der skal trappes opp. Regjeringen vil også vurdere en ny utlysingsrunde for ordningen med sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI).

Næringsrelevant forskning på strategiske områder

Norsk forskningspolitikk skal bidra til næringsrelevant forskning innen områdene mat, marin, maritim, reiseliv, energi, miljø, bioteknologi, IKT og nye materialer/nanoteknologi. Opptrappingen av forskning på fornybar energi og karbonfangst og -lagring skal bidra til utviklingen av et grønnere næringsliv. Regjeringen vil i tillegg arbeide for særskilte satsinger på miljøteknologi og marin bioprospektering. Regjeringen vil utvikle balanserte strategier for grunnforskning, næringsrettet forskning, utvikling og kommersialisering innenfor de brede teknologiområdene. Midtveisevalueringen av virkemidlet Store programmer skal følges opp, bl.a. med sikte på å inkludere humaniora og samfunnsvitenskap bedre i programmene.

Høy kvalitet i forskningen.

For å fremme kvalitet er det nødvendig å sikre grunnforskningen gode rammevilkår, bl.a. gjennom finansieringssystemer som fremmer kvalitet og tilgang til moderne infrastruktur og utstyr. Regjeringen foreslår et nytt system som klargjør ansvar og prinsipper for investering i infrastruktur.

Det brede, internasjonale samarbeidet om utstyr videreføres, bl.a. gjennom realisering av de felleseuropeiske ESFRI-prosjektene. Regjeringen vil også videreføre en solid og langsiktig satsing gjennom øremerking av fondsavkastning til forskningsinfrastruktur.

Innføringen av resultatbaserte finansieringssystemer i universitets- og høyskolesektoren, instituttsektoren og i helseforetakene skal i seg selv fremme kvalitet. Finansieringssystemet for universiteter og høyskoler er under evaluering, og regjeringen vil komme tilbake til eventuelle justeringer i statsbudsjettet for 2010. Finansieringssystemet for instituttsektoren skal evalueres når det har virket i tre år.

Type infrastruktur	Finansieringsansvar
Basisutstyr	Forskningsinstitusjonene
Nasjonal og internasjonal forskningsinfrastruktur (2-200 mill. kroner)	Forskningsrådet
Særlig kostbar forskningsinfrastruktur (anslagsvis over 200 mill. kroner)	Kunnskapsdepartementet eller sektordepartement

Regjeringen vil fortsatt fremme høy kvalitet i forskningen. Det skal gjøres en nasjonal analyse av hvordan prioriteringer, ressurser og styringsvirkemidler virker innad ved universiteter og høyskoler. Med bakgrunn i utredningen vil regjeringen komme tilbake til spørsmålet om finansiering av norsk grunnforskning. Inntil videre vil regjeringen styrke grunnforskningen gjennom eksisterende virkemidler: Ordningen med frie prosjekter gjennom Norges forskningsråd skal prioriteres og ordningen med sentre for fremragende forskning skal videreføres, med sikte på nye utlysinger hvert femte år. Regjeringen vil også vurdere en egen insentivordning for å øke kvinneandelen innenfor matematikk, naturvitenskapelige fag og teknologi og utrede nye kvalifiseringstiltak.

Internasjonalisering av forskningen

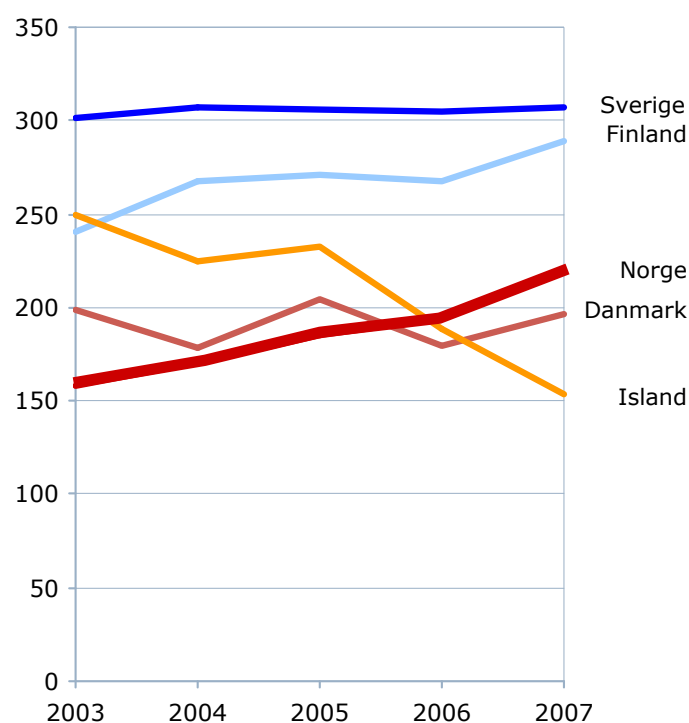
Norsk forskningspolitikk skal bidra til høy grad av internasjonalisering av forskningen. Deltakelsen i EUs rammeprogram og utviklingen av Det europeiske forskningsområdet (ERA) er en hovedprioritering. Det skal utvikles nasjonale mål og strategier for norsk deltakelse i det europeiske forskningssamarbeidet, og virkemidler og insentiver som fremmer økt deltakelse og utbytte. Regjeringen vil videreutvikle det bilaterale samarbeidet med de store landene i Nord-Amerika og Asia og styrke det nordiske forskningssamarbeidet. Oppfølging av bilaterale forskningsavtaler skal i sterkere grad knyttes opp

både mot nasjonale forskningsprioriteringer og mot deltakelsen i europeisk forskningssamarbeid. Et felles toppforskningsprogram innen klimaforskning og fornybar energi vil være en hovedprioritering i det nordiske forskningssamarbeidet framover.

Et velfungerende forskningssystem

Et velfungerende forskningssystem handler om å sikre tilstrekkelig kapasitet, god balanse mellom samarbeid og konkurranse og gode systemer for kunnskapsoverføring. Regjeringen vil stimulere til en struktur med faglig sterkere miljøer og bedre utdanninger i universitets- og høyskolesektoren. Prosesser som fører til konsentrasjon av den faglige aktiviteten og til arbeidsdeling skal støttes med økonomiske incentiver og andre virkemidler.

Regjeringens satsing på forskerrekuttering vil i løpet av en tiårsperiode trolig bringe oss på om lag samme nivå som de fremste av våre naboland målt ved doktorgradsproduksjon per million innbygger.

Avlagte doktorgrader per mill. innbygger i Norden 2003-2007

For å dekke samfunnets behov for forskere og stimulere til et mer forskningsintensivt næringsliv vil regjeringen videreføre innsatsen for å få flere avlagte doktorgrader, med vekt på MNT-fag og medisin. Regjeringen vil fortsatt styrke samisk forskning og forskerrekuttering, og ta initiativ til at det nedsettes et utvalg som blant annet utreder dette.

Regjeringen vil sørge for at det iverksettes en ny evaluering av Forskningsrådet. En slik evaluering kan vektlegge Forskningsrådets rolle i forskningssystemet, bl.a. med bakgrunn i utviklingen av mer selvstendige forskningsinstitusjoner.

Regjeringen vil etablere et opplegg for en mer systematisk oppfølging av ressurser og resultater i norsk forskning. Det skal foretas jevnlig gjennomgang og analyser av status for norsk forskning, særlig med henblikk på de ni forskningspolitiske målene. Regjeringen vil sette ned et ekspertutvalg som skal gå gjennom mål- og resultatstyring i forskningssektoren og foreslå endringer som bidrar til høyest mulig samfunnsøkonomisk avkastning. Forskningsrådet skal også arbeide videre med å utvikle et forskningsprogram rettet mot forskning om forskning og innovasjon.

Effektiv utnyttelse av resultater og ressurser

Forskningsresultatene må gjøres tilgjengelig og forskningsressursene må forvaltes godt og effektivt. Et viktig tiltak vil være etableringen av Norsk vitenskapsindeks (NVI), som er et felles nasjonalt forskningsinformasjonssystem for norsk forskning. Regjeringen ønsker mest mulig åpenhet omkring resultatene fra forskningen. En større andel tidsskriftartikler skal publiseres slik at de blir åpent tilgjengelige. Regjeringen ønsker også å øke tilgangen til offentlig finansierte forskningsdata. Regjeringen vil sette ned et utvalg for å følge opp dette, utarbeide en nasjonal veileder og knytte vilkår om lagring og tilgjengeliggjøring av data til forskning finansiert gjennom Forskningsrådet. For å styrke kommersialiseringen av forskningsresultater vil regjeringen iverksette en ny satsing på kommersialisering.

Les hele meldingen på:

<http://www.kunnskapsdepartementet.no>

faktablad

Utarbeidet av:
Kunnskapsdepartementet
April 2009

www.kunnskapsdepartementet.no